

דו"ח "חרדים עובדים"

2013

סיכום שיעור התעסוקה בקרב גברים במגזר

החרדי בשנת 2012

01/05/2013

מוגש על ידי פרויקט דוסים

www.dossim.com

פתח דבר

הדו"ח המונח לפניכם מהווה סיכום של פעילות מחקרית שבוצעה במסגרת פרויקט "דוסיס" במהלך השנים 2012-2013.

פעילות מחקרית זו שונה מכל מחקר ואיסוף נתונים שבוצע עד כה, אשר מנסה לאמוד את מספר הגברים החרדים העובדים, ולמעשה זהו הדו"ח היחיד אשר מסכם עבודה מחקרית של חוקרים המשתייכים למגזר החרדי, ובקיאים בניואנסים השונים בין הקבוצות והמגדרים השונים בתוך ציבור מורכב ורב גווני זה.

לאמידה נכונה של מרכיב "חברת הלומדים" בתוך החברה החרדית ובתוך הציבור הישראלי כולו, חשיבות עליונה לצורך הדיון הציבורי המתנהל כל העת בנוגע ליכולת החברה הישראלית והחרדית לתמוך ולהכיל את אותם שבחרו מיוזמתם להסתפק במועט הנדרש לצורך קיומם הפיזי למען שימור והנחלת המסורת והמורשת היהודית.

למרות כי הדיון על תקצוב הלומדים מתנהל גם במישור הערכי אודות חובת המדינה הישראלית כלפי מורשתה היהודית, וחובת לומדי התורה כלפי הנטל הכלכלי, הרי שבפועל השיקול המהותי אותו שוקלים מקבלי החלטות הוא זה שבו עוסק דו"ח זה, והשלכתו המיידית כלפי תקציב המדינה.

בדוח זה נלקחו בחשבון גם השינויים שחלו במגזר החרדי בשנים האחרונות, ויציאתם של צעירים ומבוגרים רבים ללימודים ועבודה, כאשר חלקם הגדול אף ביצעו שירות אזרחי או אף צבאי, ובמסגרת כך השתנה מעמדם והגדרתם החברתית.

כך לדוגמה הופתענו לגלות כי מחברי חלק מהדוחות בחרו להגדיר את בוגרי הישיבות שבחרו להמשיך בלימודים אקדמאיים, כלא חרדים, ובכך הוציאו למעשה מנתוניהם אלפי סטודנטים חרדים.

אני מבקש להודות לגב' ציפי ירום ולא.ס. יחד עם שאר מתנדבי פרויקט "דוסיס", העושים את מלאכתם נאמנה לילות כימים, על תרומתם הרבה לכריית הנתונים והפקת הדו"ח.

בברכה

שמואל דרילמן

מייסד פרויקט "דוסיס"

תקציר

דו"ח "חרדים עובדים" הינו מחקר אודות מספרם המדויק של אברכי הכוללים וחלקם בחברה החרדית והישראלית.

במסגרת המחקר נבדקו שלושת הגישות הקיימות לאומדן מספרם המדויק של אברכי הכוללים והודגשו הליקויים שבהם.

מסקנות צוות המחקר שלנו מצאו כי מספר אברכי הכוללים שאינם עובדים כלל עומד על כ-20% מכח העבודה החרדי, ובהתאמה כ-2.5% מכלל כח העבודה בישראל.

מספר זה נמוך בצורה משמעותית מהדוחו"ת האחרים והוא מתבסס על שיקלול כלל הנתונים ולקיחה בחשבון של הכשלים בסקירת המגזר החרדי בשנים האחרונות.

מבוא

נושא תעסוקת החרדים והשתתפותם בשוק העבודה עולה בעת האחרונה לעיתים תכופות בסיקור התקשורת. אם על ידי התקשורת החרדית, אשר מציגה את הנתונים כהצלחה מבחינת עליית מספר תלמיד החכמים ולומדי התורה, ואם על ידי גורמים שונים המנסים לנגח חברה זו. לטענתם, אי השתתפות חברה זו בשוק העבודה פוגע הן במשק והן בלומדים עצמם וגורם לנפילת הלומדים לנטל ומעמסה כלכלית על כתפי הציבור.

טיעון זה משרת אינטרסנטים וגורמים פוליטיים המבקשים להטיל סנקציות כלכליות על ציבור זה כענישה על כך שאינו הולך בתלם הישראלי-קפיטליסטי העכשווי אשר רוצה לראות כל זוג ידיים פנוי בשוק העבודה, ומאידך דוגל לפחות באופן רשמי ולמראית עין בגישת השוק החופשי והליברליות אשר מעניקה לכל אזרח את החירות לבחור בעצמו את תעסוקתו ואורח חייו.

עקב הקושי במדידת הנתונים, ויתרה מכך - בהגדרתם, נקל לראות כי כמעט ואין סיקור השווה לחברו בתחום זה. דבר זה גרם לעיתים לתוצאות שונות ואף מנוגדות בנתונים. פרטים אלו בלתי ניתנים לזיהוי על ידי אדם שאינו חד עין ובקי בעובדות. כך פורחים לחלל האוויר התקשורתי ואף המדעי-מחקרי נתונים ומספרים שונים כאשר הקצנתם משרתת אינטרסים של גורמים מסוימים, ומאידך האדם הקטן אשר מבקש ללמוד את הנתונים נותר נבוך.

בנוסף, קשה להתעלם מן התחושה כי גורמים מקצועיים פחות שערכו סקרים בעניין עיוותו נתונים, אם בזדון ואם בתום לב, ובכך גרמו לעוול משווע כלפי ציבור זה, אולם נתוניהם התקבלו כאמת בתקשורת ובציבור הישראלי.

המחקר דלהלן מבקש לשים קץ לעיוות הנתונים ופיזורם, כאשר החוקרים כולם נמנים על החברה החרדית אשר מכירים מקרוב ציבור זה ועדים להתפתחויות השונות החלות בו, ומשכך גם נחשפו לאבסורדים משוועים בנוגע להגדרת החומר הגולמי של הנתונים ולעיבודם לכדי נתונים סטטיסטיים.

מטרות העבודה

עבודה זו בוחנת לעומק את סוגיית מספרם של החרדים הלומדים ושל אלו העובדים. עבודות רבות שנעשו בתחום השתמשו בשיטות עבודה שונות, והגיעו לתוצאות שונות. השוני בין הגופים הרשמיים השונים שב ומופיע, כאשר חלקו נובע ממחסור בנתונים, חלקו האחר מפילוח שונה, וחלק נוסף מאופן ההגדרה של "חרדים", "חרדים עובדים", ושל "תלמידי ישיבות ואברכים". דו"ח הוועדה הוועדה הבין משרדית - תמיכה תקציבית באברכי כולל בראשות אייל גבאי מצא ב-2010 כי שיעור תעסוקת הגברים החרדיים עומד על 40%¹. באותה שנה מצע סקר של מכון "מותגים" כי 55% מהגברים החרדים עובדים². שנתיים לאחר מכן מוצא בנק ישראל כי בשנת 2011 עמד שיעור תעסוקת הגברים החרדיים על 45%³. אולם שימוש במחולל הלוחות של הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לשנת 2011, סקר שמרבה לשמש כבסיס לסקרים בישראל, מעלה כי שיעור תעסוקת החרדים הינו רק 36.6%⁴. כפי שניתן לראות, לעתים קרובות מתפרסמים נתונים רחוקים מאד זה מזה, עד כדי פערים של 15% כפי שהיה בשנת 2010, או הפער שהוצג כאן בין הלמ"ס לבין בנק ישראל של 8.4%. עבודה זו מבקשת להציע שיטה טובה יותר לזיהוי חרדים בשוק העבודה, כך שניתן יהיה לבצע את ניתוח הנתונים הנוגע אליהם בצורה המיטבית.

החסרון בשיטות העבודה הקיימות

בבואנו לבחון את שיעור התעסוקה במגזר החרדי, אנו נאלצים לפתור קודם את שאלת "מיהו חרדי?". המועצה הלאומית לכלכלה מציגה שלוש שיטות⁵ שונות הנהוגות כיום, ומפרטת את חסרונותיהן. השיטה הראשונה הינה זיהוי ישיר על בסיס הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הבעיה בשימוש בשיטה זו היא שבעוד הסקר סוקר 7500 נפשות, המדגם החרדי בו קטן ונע בטווח של 450-350 נדגמים בלבד לסקר. "המשמעות היא כי הנתונים של כל שנה בנפרד מאופיינים במהימנות נמוכה ולכן הנתונים הרב-שנתיים מאופיינים בתנדבות גבוהה" (ההדגשות במקור) כותבים לוין והכהן⁶. השיטה השניה זיהוי באמצעות מוסד הלימודים האחרון על בסיס סקר כוח אדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בעיבוד המועצה הלאומית לכלכלה. בשיטת העיבוד לסקרי כח האדם של המועצה, אדם יוגדר כ"חרדי" אם לפחות אחד מהשניים היה נכון עבורו:

¹ גבאי, א'. דו"ח הוועדה הבין משרדית - תמיכה תקציבית באברכי כולל. משרד ראש הממשלה, דצמבר 2010. עמ' 12. גירסה מקוונת: <http://www.pm.gov.il/NR/rdonlyres/78D71B6D-AC2A-45EB-9298-119AEFA1DB5/0/avrech281210.pdf>

² גולשטיין, ת. סקר: רוב הגברים החרדיים דווקא עובדים. ynet, 21.09.2010. <http://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-3958032,00.html>

³ בנק ישראל. "עדויות לעלייה מהירה בשיעור התעסוקה של גברים חרדים בכוח העבודה ב-2010-2011". בנק ישראל, 2012. גירסה מקוונת:

<http://www.boi.org.il/he/NewsAndPublications/PressReleases/Pages/120306d.aspx>

⁴ חתך הלוח: מסנן - דת ודתיות: חרדים. משתנה שורות: מין. משתנה עמודות: מצב תעסוקה. מחולל הלוחות נמצא בכתובת <http://surveys.cbs.gov.il/Survey/survey.htm>

⁵ לוין, ח., הכהן, ר. שיטות לזיהוי ואיפיון כמותי של המגזר החרדי. המועצה הלאומית לכלכלה, 2010. גירסה מקוונת: <http://www.pmo.gov.il/BranchesAndUnits/eco/Documents/shitotcharedim110710.pdf>

⁶ שם, עמ' 4

- עבור הפרט, או עבור מי מבני משק הבית שלו, דווח כי סוג בית הספר האחרון היה "מדרשה/ישיבה גדולה"
 - הפרט מתגורר באחד מיישובי "הגרעין החרדיים". שהם: רכסים, כפר חב"ד, ביתר עילית, כוכב יעקב, מודיעין עילית, קריית יערים, עמנואל, אספר, מתתיהו ואלומה.
- כיום משתמשים מרבית החוקרים העוסקים בציבור החרדי בשיטה זו או בוריאנטים שלה.⁷ בנק ישראל הוא אחד הגורמים הרשמיים שבחרו בשיטה זו, אולם ללא שימוש בהצלבה עם "יישובי הגרעין". הבנק אף בחן קריטריון נוסף של "בני ישיבות מתמידים", כאלה אשר בית הספר האחרון של אחד מבני משק הבית בשנה הקודמת ובשנה הנוכחית היה ישיבה גבוהה.⁸
- אך שימוש בשיטה זו לוקה בחסר גדול. הבנק עצמו מציין בדו"ח שלו את הבעייתיות שבאופן זיהוי החרדים, ואף מציין כי ייתכן ובעיית הזיהוי משפיעה על התוצאות הסופיות של הדו"ח. הדו"ח מציין כי "בסקרי כוח האדם משק בית מזוהה כמשק בית של חרדי או בן ישיבה אם נכלל בו מי שמוסד ההשכלה האחרון שלמד בו הוא ישיבה גבוהה. הגדרה זו מכלילה באוכלוסיית בני הישיבות בוגרי ישיבות לא-חרדיות, כשיבות הסדר, ומוציאה ממנה בני ישיבות חרדים שלמדו במוסד אחר לאחר סיום לימודיהם בישיבה. בעיית הזיהוי של האוכלוסייה החרדית מחריפה עם יישום המדיניות לעידוד התעסוקה בקרבה, שכן בהשפעת מדיניות זו חרדים רבים פונים לרכישת השכלה גבוהה במוסד שאינו ישיבה".⁹ כך יוצא כי השיטה הזו, שמופיעה גם בדו"ח ומחקרים אחרים, כאמור, אינה כוללת משקי בית בהם בוגרי הישיבה המשיכו ללימודים אקדמאים או מקצועיים או שרתו בצבא. היא גם אינה כוללת חוזרים בתשובה אשר פעמים רבות מוסד הלימודים האחרון שלהם הוא מוסד חילוני כלשהו, בעוד הם עצמם נחשבים כבר שנים רבות כחרדים וכך הם מגדירים את עצמם. גם חרדים עולים ו"מתחזקים", אשר היו דתיים בעבר אך לא חרדים, אינם מזוהים בשיטות אלה.
- השיטה השלישית היא אומדן על בסיס יישובי גרעין במגזר החרדי מתוך נתונים מנהליים של המוסד לביטוח לאומי ועיבוד של המועצה הלאומית לכלכלה. התייחסות ליישובי הגרעין שמאוכלסים כמעט ב-100% על ידי חרדים מבטיחה תוצאות אמת לגבי החרדים תושבי אותם יישובים. אלא שהחסרון בשיטה זו הוא העובדה שהם אינם מייצגים את כלל הציבור החרדי.¹⁰ לדוגמא, בני ברק, ירושלים, אלעד ובית שמש הנם יישובים בהם אוכלוסייה חרדית גדולה מאד, אולם אין דרך לבחון אותה באופן נפרד כאשר מתייחסים לנתוני יישובים.

דרך טובה יותר לזיהוי הציבור החרדי היא פילוח שלו על פי מאפייני ההצבעה שלו לכנסת. לוי והכהן מציינים כבר במבוא לעבודה שלהם¹¹ שיטה זו כשיטה אפשרית, ביחד עם שיטות נוספות, אולם הם מציינים כי מדובר בשיטות מורכבות ליישום ולכן הן אינן נוחות לרוב החוקרים. כדוגמא הם מביאים את כהן-קסטרו וגורביץ שבחרו בשיטה זו ובאמצעותה אפיינו היטב מאפיינים רבים בציבור החרדי. בדו"ח של כהן-קסטרו וגורביץ הם מסבירים מדוע כדאי להשתמש בבחירות כמאפיין להיותו של אדם "חרדי":

"במקרה של שימוש בנתוני ההצבעה למפלגות החרדיות, ההנחה היא שהמצביעים למפלגות אלה (בעיקר יהדות התורה המאוחדת וש"ס) **מבטאים בכך את זהותם החרדית**. (ההדגשה שלנו. דוסיס) ברור כי הדבר נכון יותר בנוגע ליהדות התורה המאוחדת ובמידה פחותה בנוגע לש"ס שהיא הטרוגנית בנוגע להשתייכות

⁷ שם, עמ' 7

⁸ בנק ישראל, 2012.

⁹ בנק ישראל, 2012.

¹⁰ לוי והכהן, 2010. עמ' 10

¹¹ עמ' 3

מצביעה לזרם יהודי זה או אחר"¹². בנוסף הם מזכירים כי מאחר ושיעורי ההצבעה אינם מגיעים ל-100%, יש לקחת גם את נתון שיעורי ההצבעה בחשבון ולשקלל אותו.

שיטת העבודה

בהתאם לגישתם של גורביץ' וכהן-קסטרו, ובשל החסרונות הבולטים בשיטות הקודמות שהוצגו, ובמיוחד בשיטה השניה בה עושים שימוש רוב הדו"חות, זו המגדירה חרדי על פי מוסד לימודים אחרון של אחד מבני הבית שהיה "ישיבה גדולה", אנו סבורים כי הדרך הנכונה יותר לזהות את הציבור החרדי היא על ידי אופן ההצבעה שלו. אנו רואים בהגדרה "חרדי" השתייכות חברתית-פוליטית, ובאם קבוצה מסוימת מגדירה את עצמה כחרדית וחפצה בקיום החברה החרדית כפי שהיא, זכותה הדמוקרטית לדרוש זאת, ובבואנו לבחון את זכותה כקבוצה, זו ההגדרה בה עלינו להתמקד.

לכן, לצורך חישוב השתתפות הציבור החרדי בשוק העבודה, חישבנו כחרדים את כל מצביעי המפלגות החרדיות בבחירות האחרונות, כאשר ניתן לומר כי שלושה מאפיינים משותפים לכללם:

א. הכרתם בעליונות ההלכה

ב. תמיכתם בהמשך הפטור מגיוס הניתן לבני ישיבות, נושא שהודגש מאד במערכת הבחירות האחרונה על ידי שתי המפלגות החרדיות - ש"ס ויהדות התורה.

ג. רצונם בהמשך תמיכה במוסדות דת בכלל, ובני ישיבות ואברכים בפרט.

לצורך זיהוי זה השתמשנו בנתוני ועדת הבחירות המרכזית בנוגע לבחירות 2013¹³. על פי נתוני ועדת הבחירות, שיעור ההצבעה הכולל בבחירות אלו עמד על 67.77%. עם זאת, שיעור ההצבעה באיזורים חרדיים היה גבוה בהרבה. ביישוב ביתר עילית שנמצא ברשימת "ערי הגרעין" החרדיות של המועצה הלאומית לכלכלה, שיעור ההצבעה עמד על 84.82%¹⁴. במודיעין עלית שיעור ההצבעה עמד על 90.69%¹⁵. עם זאת בקרית יערים שיעור ההצבעה עמד על 74.17% בלבד.¹⁶

למרות הצורך להציג נתונים מלאים על הציבור החרדי, הסתפקנו במספריהם של המצביעים ללא ביצוע התאמה על פיהם למספר המלא של בעלי זכות הבחירה. כנגד זאת, בנוסף לעובדה שאנו רואים בהצבעה לש"ס השתייכות חברתית, לא קיזזנו ממספרי מצביעי ש"ס את המצביעים המתגוררים באיזורים לא חרדיים. בנוסף, לא כללנו בחישוב מספר המצביעים החרדיים את 29,049 מצביעי מפלגת "כוח להשפיע" של הרב אמנון יצחק, אשר גם הם הנם חרדים ע"פ ההגדרה הנ"ל. גם מצביעים המזהים עצמם כחרדים והנם בוגרי ישיבות אך הצביעו למפלגות אחרות מתוך תקווה כי מה שהיה הוא שיהיה, גם ללא תמיכתם במפלגות החרדיות. לא נספרים כחרדים בשיטה זו.

¹² גורביץ' נ. וכהן-קסטרו, א. "תפרוסת גיאוגרפית ומאפיינים דמוגרפיים חברתי וכלכליים של האוכלוסייה החרדית בישראל 1996-2001", הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2004. עמ' 73. גירסה מקוונת:

http://www.cbs.gov.il/publications/int_olor.pdf

¹³ ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19. תוצאות האמת של הבחירות לכנסת ה-19. 2013. אתר הוועדה:

<http://www.votes-19.gov.il/nationalresults>.

¹⁴ ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19. תוצאות האמת בביתר עילית. מתוך אתר הוועדה: [http://www.votes-](http://www.votes-19.gov.il/cityresults?cityID=3780)

[19.gov.il/cityresults?cityID=3780](http://www.votes-19.gov.il/cityresults?cityID=3780)

¹⁵ ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19. תוצאות האמת במודיעין עילית. מתוך אתר הוועדה: [http://www.votes-](http://www.votes-19.gov.il/cityresults?cityID=3797)

[19.gov.il/cityresults?cityID=3797](http://www.votes-19.gov.il/cityresults?cityID=3797)

¹⁶ ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19. תוצאות האמת בקרית יערים. מתוך אתר הוועדה: [http://www.votes-](http://www.votes-19.gov.il/cityresults?cityID=1137)

[19.gov.il/cityresults?cityID=1137](http://www.votes-19.gov.il/cityresults?cityID=1137)

בבואנו לזהות נתוני תעסוקה יש לזכור מספר נתונים. הלמ"ס סוקר בנתוני כח העבודה את כל האזרחים בני 15 ומעלה, אולם במקביל מתייחס בנתונים רבים לפילוח של בני 64-25. מספר המצביעים כולל גם את אלה שמעל ומתחת טווח גילאים זה. עם זאת, במשרות תורניות ובקרב עוסקים עצמאיים המהווים תחום ושיטת עיסוק נפוצים בקרב הציבור החרדי, שיעור התעסוקה גם בגיל הפרישה הינו גבוה. גם נתונים אלו יתקזזו עם העובדה שלא התאמנו את מספר המצביעים למספר בעלי זכות הבחירה על פי שיעור ההצבעה.

בכדי לזהות את מספרם של אברכי הכולל ותלמידי הישיבות אזרחי ישראל, השתמשנו בדו"ח של ח"כ יוחנן פלסנר, יו"ר הועדה לקידום השילוב בשירות והשוויון בנטל, הידוע בקיצור כ"דו"ח פלסנר".¹⁷

מתוך מספר הגברים המצביעים החרדיים ניכנו את מספר תלמידי הישיבות והאברכים. זאת, למרות שחלק מהאברכים משתתפים בכוח העבודה, ועשו זאת מכוח "חוק טל" שאפשר להם לעבוד מעבר ל-45 שעות לימוד בחודש. חמישית מתוך מקבלי הבטחת הכנסה לאברכים עובדים כחוק ועל כן נמצאים בכוח העבודה (אף שהם נזקקים לסיוע)¹⁸. כמו כן, על פי נתוני בנק ישראל, בשנת 2011 שיעור השתתפות בני ישיבות מתמידים' בשוק העבודה עמד על 38.3%.¹⁹

בכדי לזהות את כלל כוח העבודה במשק לצורך השוואת נתוני עבודת החרדים לעבודה במשק, השתמשנו בירחון סקר כוח האדם של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ממצאי העבודה

על פי נתוני ועדת הבחירות המרכזית, הצביעו למפלגות ש"ס ויהדות התורה יחד **527,760** איש (כאשר החלוקה היא: יהדות התורה - 195,892 ש"ס - 331,868).

בהנחה שהחלוקה לגברים ונשים הינה שווה, מספר הגברים החרדים שהצביעו הנו **263,880** איש. על פי נתוני דו"ח פלסנר²⁰, מספר בני הישיבות והאברכים אזרחי ישראל עד גיל 25 עמד בשנת 2012 על 35,451. בניכוי האברכים ובני הישיבות עד גיל 25, מספר הגברים החרדים האמורים להשתתף בשוק העבודה עמד על 228,429 איש.

מגיל 25 ומעלה מספר בני"ש ואברכים הינו בסה"כ 61,726 איש המהווים 27% מכלל הגברים החרדים המיועדים להשתתף בשוק העבודה, וכ-3.4% מכלל כוח העבודה במשק, שעמד בשנת 2012 על 1,797,600 גברים.²¹

כלומר 73% מכלל הגברים החרדים השתתפו בשוק העבודה.²²

לשם השוואה, שיעור ההשתתפות הכללי במשק העבודה עמד בשנת 2012 על 84.6%.²³

הנתונים שלעיל מרוכזים בטבלה הבאה:

טבלה מס' 1: שיעור התעסוקה החרדי

¹⁷ פלסנר, י'. דו"ח של ח"כ יוחנן פלסנר, יו"ר הועדה לקידום השילוב בשירות והשוויון בנטל. ירושלים, 2012. גירסה מקוונת: <http://plesner.co.il/wp-content/uploads/2012/07/%D7%93%D7%95%D7%97-%D7%A4%D7%9C%D7%A1%D7%A0%D7%A8-%D7%94%D7%9E%D7%9C%D7%90-11.pdf>

¹⁸ צובר, ש'. הבטחת הכנסה לזכאי המוסד לביטוח לאומי ולאברכים. מרכז המידע והמחקר של הכנסת, עמודים 4-5. גירסה מקוונת: <http://www.knesset.gov.il/mmm/data/pdf/m02580.pdf>

¹⁹ בנק ישראל, 2012.

²⁰ פלסנר, 2012.

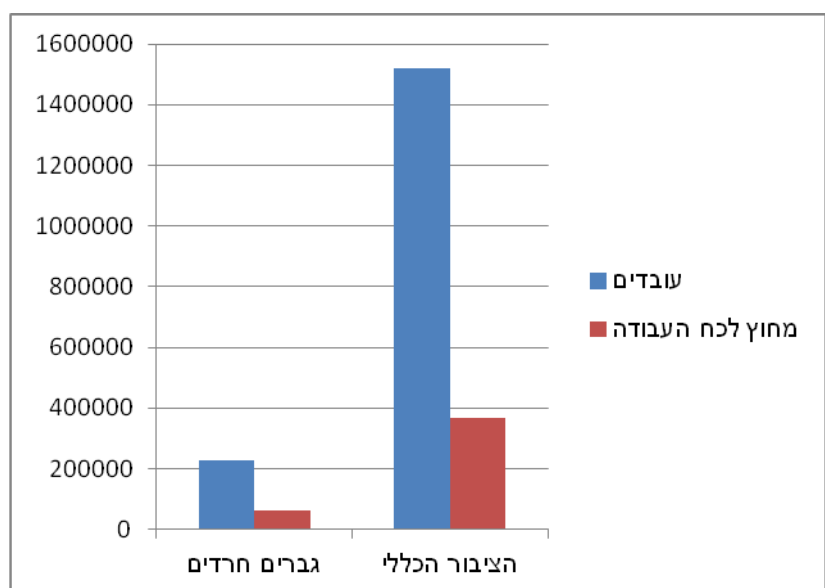
²¹ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. גברים בני 25-64 לפי תכונות כוח העבודה. ירחון סקרי כוח האדם, מרס 2013. גירסה מקוונת: http://www.cbs.gov.il/publications13/saka0313m/pdf/tab08_m.pdf

²² יתכן שלא כל אלו שאינם אברכים אכן עובדים, אך סביר להניח שבהנתן אופציית הלימודים בכולל, אחוז המובטלים (מקרב הגברים) הינו אפסי, היות ואדם שלא יוכל להתפרנס יעדיף להמשיך את לימודיו בכולל

²³ הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, 2013.

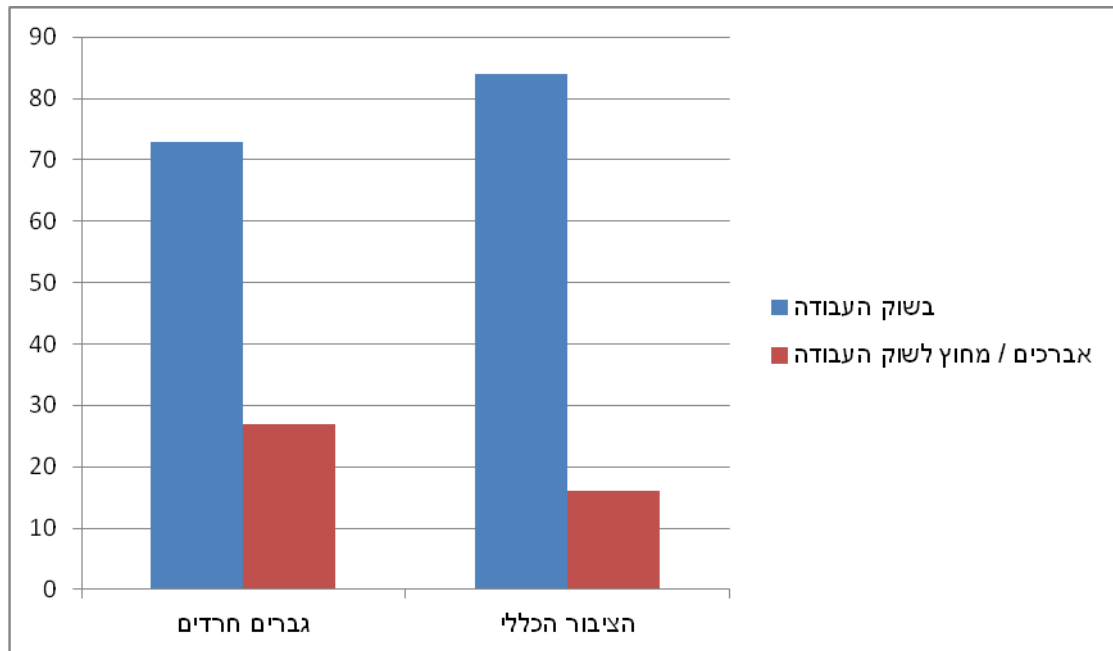
	אברכים ובני ישיבות	כח העבודה החרדי (מעל גיל 25)	שיעור הלומדים מכח העבודה החרדי	סה"כ שיעור תעסוקה	סה"כ גברים חרדים (ע"פ נתוני הבחירות)
עד גיל 25	35,451	-----			
מעל גיל 25	61,726	228,429	27%	73%	263,880
סך הכל	97,177	228,429			263,880

איור 1: שיעור המשתתפים בשוק העבודה - במספרים

לנתון זה יש להוסיף את העובדה המצוינת בדו"ח הכנסת, ואף ניתן לה ביטוי במחקר בנק ישראל²⁴, לפיה חלק מציבור האברכים עובד במקביל ללימודיו בכולל. כך שניתן להניח כי שיעור האברכים שאינם עובדים כלל, הינו כ-20% מכלל הגברים החרדיים. בהתאם, שיעור האברכים מכלל כוח העבודה במשק עומד רק על כ-2.5%.

²⁴ ע"פ נתוני בנק ישראל, בשנת 2011 שיעור השתתפות 'בני ישיבות מתמידים' בשוק העבודה עמד על 38.3%

סיכום ומסקנות

ממצאי העבודה מראים כי שיעור ההשתתפות של הגברים החרדיים בכוח העבודה לשנת 2012 עומד על כ-73%. זאת, כאשר השיעור הגבוה ביותר שניתן היה למצוא בפרסומים קודמים דיבר על 55%.

עוד עולה מהעבודה כי שיעור הלומדים החרדיים - בני הישיבות והאברכים, אשר שייכים לכח העבודה אך אינם משתתפים בו הוא בסך הכל כ-2.5% מכוח העבודה הישראלי.

כחרדים, המכירים מקרוב את הלומדים ואת העובדים, אנו סבורים כי תוצאה זו אכן מבטאת יותר את שיעור כוח העבודה החרדי. אשר על כן, אנו קוראים לבחון מחדש את שיטות העבודה הבוחנות את הציבור החרדי, ולא לנקות בשיטות הנוחות יותר רק מפני מורכבותן של אלה המדוייקות יותר, כפי שצינו לזין והכהן בעבודתם. אנו סבורים כי מן הראוי יהיה לעדכן את הנתונים הרשמיים המתפרסמים, ובך לתקן את העוול המתמשך כלפי הציבור החרדי, המוצג תדיר כמי שמהווה עול על הכלכלה הישראלית. מסמך זה מוכיח כי העול כפי שהוא מוצג אינו נכון, וכי מדובר בציבור העובד ועל כן, נושא את לומדיו.